

כזה ראה וחדש
מרכז ההדרכה "שבילים"
ארגון מערכות החינוך החברתי-קהילתי
אגף החינוך, התנועה הקיבוצית

שם הפעילות: נספח ב' – משחק משימות על מצדה הכותב/ת: אמנון אביגדור, אשדות יעקב

נספח ב' – משחק משימות מצדה

ברוכים הבאים למשחק המצדה!!!

בשעה הקרובה תצטרכו להפגין ידע (אל תדאגו, לא יותר מידי) וקצת חשיבה..

נעבור בכמה מקומות על פני המצדה, נשמע קצת הסברים ובסוף נמצא את המטמון....

חידה מספר 1 –

אם רק תאמינו, ודאי תמצאו את המקום הראשון אליו צריך להגיע.... (בעיקר בשבתות וחגים)

בית הכנסת

בית כנסת זה הוא מן הקדומים בארץ והוא נבנה, כנראה, כבר בימי הורדוס, אולי לפני משפחתו היהודים (אשתו הייתה מרים החשמונאית) ולפועלים היהודים. במקום ישנם ספסלים שנבנו ע"י הקנאים ושמשו את קהל המתפללים. (הקנאים היו מגיני מצדה שחיו במקום מ-66 עד -73 לספירה תוך התנגדות לרומאים). פתח הכניסה פונה מזרחה, לכיוון ירושלים.

התגלית המרעישה במקום זה שייכת לחדר האחורי שבו נמצאו מגילות בבור שנחפר תחת הרצפה העליונה. בור זה שימש לגניזה של ספרי תנ"ך שיצאו מכלל שימוש. מדובר על שרידי מגילות מספר יחזקאל (חזון העצמות היבשות) ומספר דברים. המגילות כתובות בדיו על קלף עור מעובד משל בהמה דקה – עז, כבש, צבי או יעל.

כתב הסתרים הבא מבוסס על הכתב העברי הקדום המכונה כתב 'דעץ' שהתחלף בתקופת גלות בבל (המאה ה-5 לפנה"ס) לכתב אשורי.

חידה מספר 2 -

במקום הבא היה צריך הרבה מזל.

אם "יצא" שמך, היית צריך להרוג את חברך...

מה עשה האחרון ?? ללא ספק, אסון !!

חדר הגורלות

הממצא הזרמטי ביותר בחפירה.

ממצא זה נתגלה באחד המקומות האסטרטגיים ביותר של מצדה, סמוך לשער שהוליך אל שביל המים ובקרבת הרחבה שבין בניין המנהלה למחסנים, במפגש כל הדרכים הצפוניות של מצדה. במקום זה התגלו אחד עשר חרסים קטנים, מוזרים ויחידים במינם מכל אלה שנתגלו המצדה. על כל אחד מהם היה כתוב שם יחיד, שונה מחברו, אף על פי שכולם נכתבו כאילו באותה יד. יתר על כן, אף השמות היו מוזרים: מעיין כינויים, כגון "בן הנחתום", "העמקי", ואפילו השם "יואב", שם נדיר בתקופת בית שני, שבוודאי ניתן לאדם על שם גבורתו. ומיד נתעוררה שאלה: הייתכן שהתגלתה העדות למותם של אחרוני מצדה ממש? שכן יוסף בן מתתיהו אומר: "ואחרי זאת בחרו בגורל עשרה אנשים מתוכם אשר ישחטו את כולם, וכל אחד השתרע על הארץ ליד אשתו ובניו ההרוגים וחיבק אותם בזרועותיו, ופשט ברצון את צווארו לשחיטה בידי האנשים אשר מילאו את המעשה הנורא הזה. והאנשים האלה שחטו את כולם בלא רעד ואחרי כן הפילו גורל ביניהם למען ישחט הנלכד בגורל את תשעת חבריו. ואחרי שהמיתו את כולם יטרוף את נפשו בכפו"

האם אלו החרסים אשר על ידם הפילו את הגורלות? לעולם לא נדע!

חידה מספר 3 -

אל המקום הבא אליו נצטרך להגיע, המלך יצטרך להיעזר במצפן...

הארמון הצפוני

ברגע זה זכיתם להיכנס לווילה המלכותית של הורדוס.

להורדוס יש ארמון נוסף באתר (הארמון המערבי) שנועד לטקסים, אולם האמון הנוכחי יועד לנופש, מרגוע ותענוגות.

יוספוס מתארו כך: "וגם בית מלכים בנה לו הורדוס במבצר במורד המערב מתחת לחומה הסוגרת על ראש ההר, והארמון נשקף לצד צפון וחומת הארמון הייתה גבוהה ובצורה מאוד ובארבע פינותיו היו מגדלים גבוהים, 60 אמה.... ובכל מקום הם נשאו עמודים עשויים אבן אחת שלמה והקירות וקרקע הבתים נרצפו אבנים צבעוניות..".

רבים מהחוקרים שחיפשו ארמון נפלא זה טעו וחשבו שמדובר על הארמון המערבי שתיאורו לא מתאים לזה של יוספוס. אולם רק בשנות החמישים, לאחר קום המדינה, הצליחו בני תנועות נוער ישראליות וארכיאולוגים ישראלים לגלות את הארמון הנוכחי.

הארמון עצמו בנוי 3 קומות זו על זו, ועל מנת לבנותו- מהנדסי הורדוס נעזרו בקירות תמך עצומים המצויים ממש על פני תהום.

חידה מספר 4 –

ממש כמו פעם בקיבוץ, במקלחות המשותפות. בזמן שהבנות היו מחליפות בגדים, הבנים היו מסתתרים ומציצים..

בית מרחץ

בית מרחץ זה שירת את משפחתו של הורדוס ואורחיו בימים החמים והמתישים של הקיץ המדברי.

כאן הם התרעננו והחליפו כוח .

בבית המרחץ היה חדר הלכשה (אפודטריום) בו השאירו הנכנסים את בגדיהם .

מכאן עברו אל החדר הקר (פריגדריום) בו טבלו המתרחצים באמבט של מים קרם.

לאחר מכן טבלו עצמם בחדר הפושר (טפיזריום) המשמש כשלב ביניים לפני הכניסה לחדר החם (קאלדריום). החדר החם שימש כמרחץ אדים . מתנור מוסק עצים הפיחו אדים לוחטים אל מתחת לריצפות חדר זה שהיה בנוי מעל עמודי אבן וביניהם מעברים עשויים מצינורות חרס.

האדים החמים גרמו למתרחצים להזיע וכך נוקו נקבוביות העור שבגופם (כסאונה בת ימינו)

בית המרחץ שימש גם כמקום מפגש ובילוי חברתי חשוב ביותר בעולם העתיק.

שימו לב לחומרים ההכרחיים להפעלת בית מרחץ מסוג זה שיש לייבאם מרחוק. מדור בתופעה

שאיננה מאפיינת את אוכלוסיית המדבר.

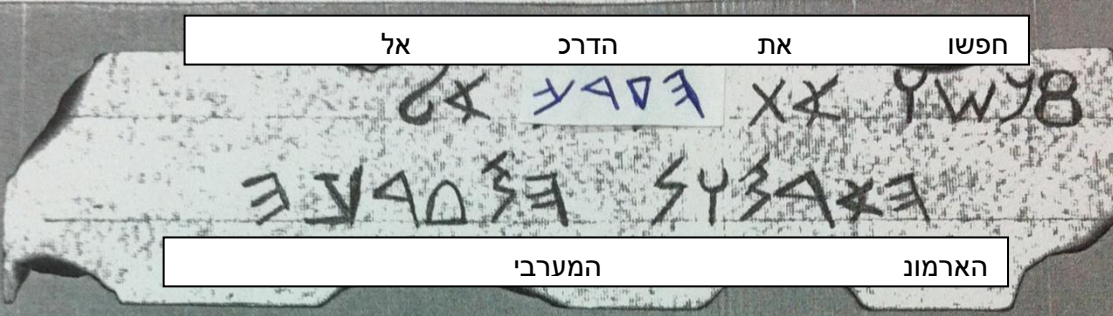
כזה ראה וחדש
מרכז ההדרכה "שבילים"
 ארגון מערכות החינוך החברתי-קהילתי
 אגף החינוך, התנועה הקיבוצית

חידה מספר 5

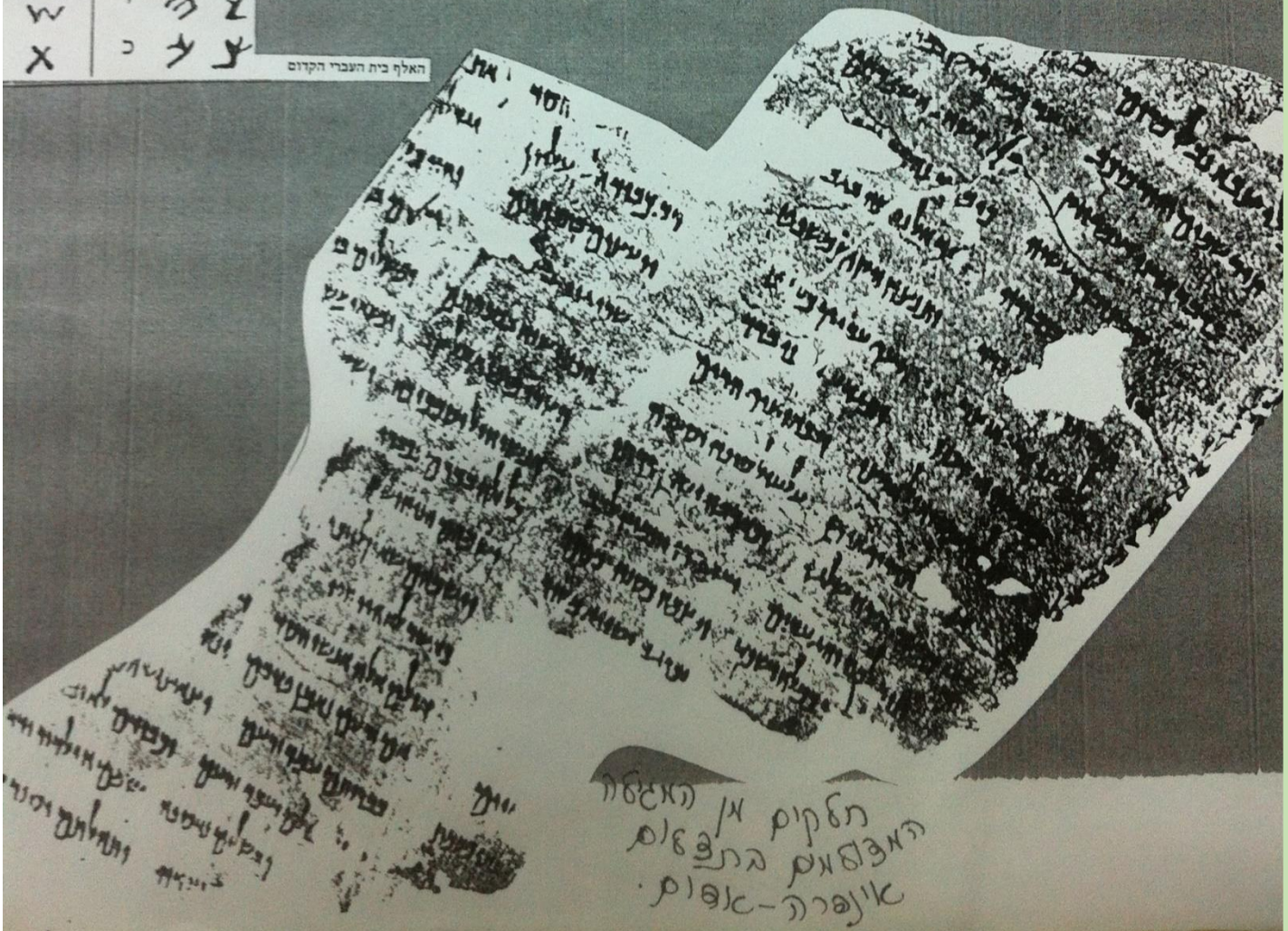
כ	א	ח
צ	ב	ע
ף	ג	ך
ש	ד	ך
ס	ה	ם
ק	ו	ץ
ל	ז	ז
פ	ח	ח
א	ט	ג
ו	י	ז
ח	כ	ז

אל	הדרכ	את	חפשו
----	------	----	------

המערבי	הארמון
--------	--------

האלף בית העברי הקדום

מכון שיטים
 ארכיון המניס הקיבוצי

הארמון המערבי

הבניין הגדול ביותר במצדה נמצא בפאה המערבית של הצוק, סמוך לסוללה הרומאית. מבנה זה, ששטחו הבנוי מגיע ל- 4000 מ"ר בקירוב, משך כמוכּן את תשומת לב כל המבקרים במקום. זהו הבניין שהחוקרים חשבוהו בטעות לארמון המתואר בדבריו של יוסף בן מתתיהו. אמנם גודלו של הבניין הזה ותוכניתו הצדיקה את ההשערה, שאכן היה זה בניין בעל אופי של ארמון. בניין זה מורכב משלושה גושים: גוש המגורים, המורכב מחדרים נרחבים וחדרים קטנים לשירותים. גוש של שירותים בלבד. וגוש שלישי, בו היו מחסנים ובנייני מנהלה. במהלך החפירות החלה להתגלות רצפת פסיפס צבעונית שהיא לא רק מן הקדומות ביותר שנתגלו בארץ, אלא בלי ספק היפה ביותר מסוגה ומתקופתה. מעניין הדבר, שאפילו בבנייני שבמצדה- לא רצה הורדוס לפגוע ברגשות בני משפחתו ואזרחיו היהודים ונמנע על כן מדגמי אדם וחיות בפסיפסיו, כנהוג בימיו.

החיזה הבאה מצידו השני של הדף....

חידה מספר 6 -

5,80,10,1 400,6,30,3,30 10,4,20

4,10,3,5,30 6,20,200,9,90,400 50,6,40,9,40,5

5,2,200,5 1,40,1 5,30,10,40,5 400,1

..... 200,5,40,6 40,10,40,70,80

?? 40,10,1,40,90 ?? 1,90,10 5,40

— — — - 5 - 200,6,2 30,1 6,70,10,3,5

30,300 10,40,6,200,4,5 5,100,30,8,2

. 5,4,90,40